

Rosmalla

Heemkundekring Rosmalen

Jaargang 23 - Nummer 4

COLOFON

Rosmalla (ISSN 0925-2894) wordt vier keer per jaar uitgegeven onder eindverantwoording van het bestuur van de Heemkundekring Rosmalen.
Gevestigd in Perron 3 Rosmalen
Postbus 64 5240 AB Rosmalen

www.heemkundekringrosmalen.nl
info@heemkundekringrosmalen.nl

Bestuur Heemkundekring Rosmalen:

- Wilma van Creij, voorzitter
- Secretaris:
- Henda Pennings, penningmeester
- Rien van Grunsven, bestuurslid
- Kitty van der Doelen-Crane

Werkgroep Redactieraad 'Rosmalla':

- Gerrit Mol
- Frans Vos
- Michiel van Heumen
- Wil Coppelmans (lay-out en tekstverwerking)

Productie:

- Druk: Nextprint B.V. Rosmalen

Losse nummers:

- € 5,50 per uitgave

Distributieadres:

- Henda Pennings
Vliertwijkstraat 4c
5249 RH Rosmalen

Kopijadres:

- Heemkundekring Rosmalen
Postbus 64 5240 AB Rosmalen
- g.mol@ziggo.nl

Ledenadministratie:

- Henda Pennings
Vliertwijkstraat 4c
5249RH Rosmalen

Iedere auteur draagt persoonlijke verantwoordelijkheid voor zijn of haar artikel. Niets uit deze uitgave mag worden vernoemd of bronvermelding plaatsvindt.

JAARGANG 23 - NUMMER 4 DECEMBER 2013

Inhoudsopgave	Pagina
<i>Redactie</i>	Voorwoord 2
<i>Gerrit Mol</i>	Heemkundekring Rosmalen van puberteit tot volwassenheid 2
<i>Martin Veekens</i>	Memoires wijlen Pastoor B.J.M. Eras van de Maliskamp 15
<i>Rosmalla Redactie</i>	Rusmollese Portretten (17) - Harry Spierings 28
<i>Harry Coppens</i>	Voor u gehoord 65 31
	Heemkundekring Rosmalen dankt zijn sponsors 32

Foto omslag:

Gezicht op Rosmalen met Lambertuskerk, gezien vanuit het noordoosten. Aquarel uit 1815, gemaakt door een zekere P. Testas en ondergebracht in de Brabant-Collectie van de Universiteit van Tilburg.

P. Testas is Mr. Pieter Testas (1799 – 1866) of diens vader Mr. Pieter Hendrik Testas (1761 – 1819), beiden uit Amsterdam. Laatstgenoemde was getrouwd met een dochter van de Rosmalense dorpssecretaris Johan Adriaan Esser. Deze familielatie verklaart het bestaan van een aantal vroeg 19e-eeuwse aquarellen van Rosmalen van de hand van Testas, aanwezig in de Brabant-Collectie

Voorwoord

Onze heemkundekring bestaat 25 jaar. Dus ook *Rosmalla* viert zijn zilveren jubileum. Dat doen we in alle bescheidenheid, want wij zijn slechts een van de vele actieve werkgroepen in onze vereniging. Maar wie wel eens in het register van ons blad kijkt (zie de website), zal begrijpen dat dit blad zo langzamerhand het geschiedenisboek van onze Rosmalense gemeenschap is. Talloze mensen en gebeurtenissen passeerden in de loop van de tijd de revue. De huidige redactie dankt haar voorgangers en allen die in de afgelopen 25 jaar een bijdrage aan dat geschiedenisboek hebben geleverd.

In de Nieuwsbrief die u steeds bij een aflevering van *Rosmalla* krijgt, wordt alle aandacht besteed aan ons zilveren jubileum. Een stuk geschiedschrijving van onze heemkundekring vindt u in deze aflevering, naast nieuwe en gebruikelijke verhalen. Wij wensen u weer veel leesplezier!

De redactie.

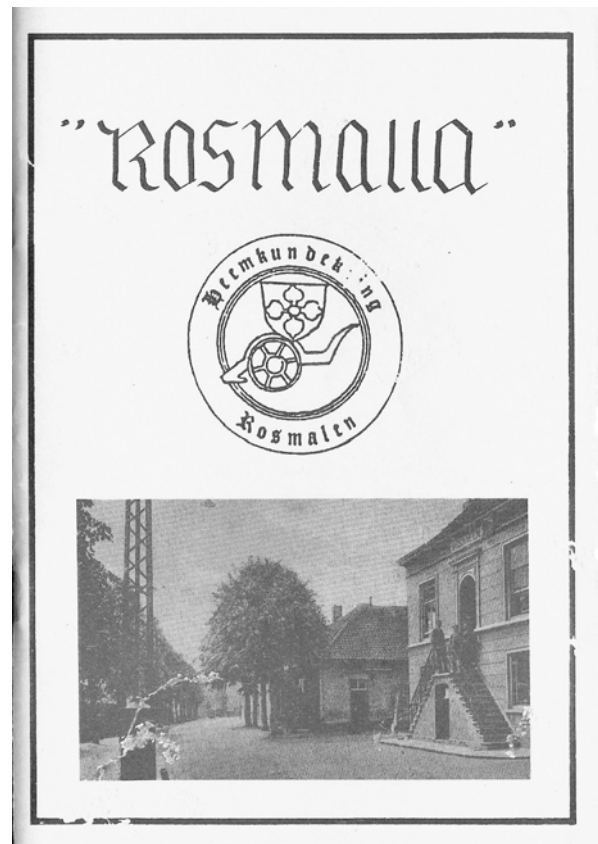
Heemkundekring Rosmalen van puberteit tot volwassenheid

Gerrit Mol; foto's: Jo Versteijnen

“Heemkunde laat zich vertalen als kennis van land en volk in een bepaalde streek of gewest”, schreef toenmalig burgemeester R. Pans in het eerste nummer van *Rosmalla*, in 1990. “Wij kunnen trots zijn dat in onze gemeente een vereniging is gesticht, die zich bezig houdt met het vergaren van geschiedkundige wetenswaardigheden over Rosmalen, haar typerende volksleven, haar wijde landschap, haar als ellendig omschreven bodem, 's winters in het water en 's zomers in het zand, haar nog rijkelijk schone milieu...”

Een betere omschrijving van het werk van Heemkundekring Rosmalen is nauwelijks te geven. Nog steeds zijn elke maandagavond en op enkele ochtenden een flinke groep vrijwilligers in ons heemhuis bezig orde te scheppen in de grote hoeveelheid materiaal, fysiek en op papier, maar zeker ook mondeling, dat de geschiedenis van Rosmalen omvat.

Al in het begin van de tachtiger jaren van de vorige eeuw werd getracht een heemkundekring op te richten. Dat mislukte toen nog. Wel was er al lange tijd hier en daar iemand bezig een archief op te bouwen om oude Rosmalense verhalen en gebeurtenissen te verzamelen. Zoals het hoort, werden verslagen van bijeenkomsten van verenigingen uit kranten geknipt en in de schoendoos opgeslagen. Binnen families werden foto's en

Eerste aflevering Rosmalla

herinneringen doorgeschoven naar een familielid die wat meer dan gewone belangstelling toonde voor de historie. Zo ging het op veel plaatsen, zo ging het ook in Rosmalen.

Volgens Henk de Werd, in het eerste nummer van *Rosmalla*, volgde in 1985 een nieuwe poging om een heemkundekring op te richten, deze keer naar aanleiding van een lezing door de toenmalige streekarchivaris. Opnieuw een mislukking. Met behulp van de heemkundekring Nuwelant en op initiatief van het Rosmalense gemeentebestuur lukte het op 12 januari 1989 dan toch eindelijk wel.

Drie keer werd een lustrum van onze kring gevierd met onder andere een speciale uitgave van *Rosmalla*, waarin de geschiedenis van de vereniging werd verteld. Ik verwijs daar graag naar. Het is onnodig om de eerste 15 jaar opnieuw te beschrijven. Zoekt u maar op: *Rosmalla Extra* dl.2 Eerste lustrum 1994, *Rosmalla Extra* deel 9, Tweede lustrum 1999 en *Rosmalla*, jaargang 14, nummer 3, 2004. U kunt in die nummers uitvoerig lezen wat er in de eerste vijftien jaar zoal passeerde.

Als je vijftien jaar wordt, breekt voor veel mensen ongeveer de puberteit aan. Het schijnt dat dat vaak met veel problemen gepaard gaat: ontevredenheid, koppigheid, ruzie en soms leidt dat zelfs tot definitieve verwijdering binnen het gezin. Nu ik voor het zilveren jubileum probeer de laatste tien jaar te beschrijven, zie ik ook zoiets gebeuren. De puberteit binnen onze vereniging verliep soms zeer stormachtig. Iedereen die in Rosmalen thuis is, heeft dat helaas zien gebeuren. Ik laat dat maar voor wat het is. Want net zoals in het echte leven, alles gaat gewoon door en alles komt in een rustiger vaarwater. We worden volwassen en dus wijzer.

Voor het schrijven van dit artikel mocht ik alle bestuursverslagen, nieuwsbrieven en verslagen van andere bijeenkomsten inzien. Het meest leesbaar lijkt me dan een chronologische opsomming. Dat is weliswaar niet altijd spectaculair, maar voor het nageslacht wel zo duidelijk.

We beginnen dan maar waar de laatste beschrijving eindigt: in 2004. De heemkundekring is begin dat jaar nog gehuisvest in het toenmalige gebouw "De Bron," maar verhuist naar het hoofdegebouw van Coudewater, een

Voorgaande 3 fotos "De Bron"

zeer mooie huisvesting voor een heemkundekring. Wel wordt al een claim gelegd op een ruimte in wat later Perron-3 zou heten. Verwacht wordt dat die ruimte in 2006 of 2007 beschikbaar zal komen. De website wordt gebouwd door Maurice de Vries. De Rusmollese van het Jaar 2003, Bets van Bussel-van Herpen, wordt toegesproken door Harry Coppens. Het is wel de laatste keer dat deze onderscheiding wordt uitgereikt aan een persoon. Ook de werkgroep Archivering heeft problemen met de personele bezetting.

De heemkundekring neemt zitting in de jury bij de onvergetelijke Gildedag bij gelegenheid van het 500-jarig bestaan van St.Joris-St.Catharina. Het 15-jarig bestaan van de heemkundekring zelf wordt gevierd met een tentoonstelling, die oud-voorzitter Theo Derksen en wethouder Van de Mortel samen op 18 september in de Kèp openen. Er zijn ruim 125 leden en genodigden bij

Bets van Bussel-van Herpen

aanwezig. Titel van de tentoonstelling is “Heemkundekring Rosmalen 15 jaar bij de tijd.”

Het uitstapje van de kring gaat dat jaar naar de Zaanse Schans. In de Kentering is een herdenkingsbijeenkomst waar herdacht wordt dat Rosmalen 60 jaar bevrijd is. De stemmige bijeenkomst wordt ondersteund door zang van het Ensemble Men’s Voices. De directeur van het Noordbrabants Museum, Jan van Laarhoven, verzorgt in november een deskundige lezing en Eric Borrias uit Vught blijkt een boeiende verteller.

Het bestuur vergadert dit jaar maar liefst 16 keer. De lezingen worden goed bezocht: gemiddeld komen er vijftig mensen. De bekende cursus Boschlogie krijgt een thema Rosmalen. Aan de orde komen daarin: de geschiedenis van Rosmalen, Coudewater, de Lambertuskerk, de Tweede Wereldoorlog, Mariënwater, Societas Birgitta Europa. De onderwerpen worden behandeld door Martien Veekens, Leo Balmer, Antoine de Visser, Ad Hermens en Dorry Derhaag-Doomernik. Er wordt actief gewerkt aan de ontwikkeling van een pelgrimsroute langs alle plaatsen waar een Birgittaklooster heeft gestaan. De volgende werkgroepen zijn in touw: Mariënwater/Societas Birgitta Europa, Archeologie, Klederdrachten, Redactie *Rosmalla*, Bezorging *Rosmalla*, Archivering, Fotografie, Beeldbepalende Bebouwing, Veldnamen, Ondersteuning Genealogie en Heraldiek.

In 2005 treden Jan Zantkuijl en Arnold de Veer toe tot het bestuur, Loek Hoogervorst stopt ermee. De voorzitter, Dorry Derhaag, geeft aan dat ze het in 2006 voor gezien houdt. Ze legt dat in een brief onder andere uit aan wethouder Van de Mortel. Rien van Grunsven, een echte Rosmalenaar, wordt gepolst om haar taak over te nemen.

Opmerkelijk is een plan dat geopperd wordt om de dertig meter die de heemkundekring mogelijk zou krijgen in Perron-3, door te schuiven naar ROS-Kabelkrant, in ruil voor een gemeentelijke garantie voor de huur op Coudewater. Ondertussen wordt er veel werk verricht voor de inrichting van een nieuw heemhuis op Coudewater. De opening ervan door wethouder Van de Mortel vindt plaats op zaterdag 14 mei. Zondag 10 juli wordt er een open huis georganiseerd. Verschillende Rosmalense bedrijven sponsoren het nieuwe onderkomen in de vorm van natura: materiaal en personeel. Hoedemakers bijvoorbeeld verricht schilderwerk. Jan Ketterings zorgt voor de artistieke aankleding van het heemhuis. Natuurlijk krijgen ook de prachtig uitgevoerde maquettes van Cor Verstegen een mooie plek. De verhuizing van De Bron naar Coudewater wordt overigens zeer nauwgezet volgens plan uitgevoerd. Het torenuurwerk van het vroegere Van Meeuwenklooster krijgt een prominente plek in

Hertogenbosch, De Wojstap (Heeswijk-Dinther), De Plaets (Berlicum), "Op ten Dungen," Heemkundekring Uden en Heemkundekring Veghel.

De organisatie van de jaarlijkse Dodenherdenking gaat naar Stichting Vennehof, zo is de bedoeling. Later in het jaar blijkt dat toch niet te kunnen en wordt de organisatie van de Dodenherdenking overgenomen door het Rodenborch-college. Bert Willemen houdt dit jaar een lezing over hondenkarren, Marcel Ploegmakers geeft de geschiedenis van de Bossche Stadspijpers weer en Cees Mertens vertelt over Symboliek van en op Grafmonumenten. Ook is er een lezing over leylijnen, dat zijn energiebanen die de verbinding vormen tussen kerken, begraafplaatsen en kerkhoven. Het jaarlijkse uitstapje gaat naar Baarle-Nassau, 38 personen nemen er aan deel.

het nieuwe onderkomen.

Open Monumentendag krijgt dit jaar als thema Religieus Erfgoed. In het heemhuis wordt een vitrine gevuld met religieuze objecten. In de speciale Birgittakamer is veel te zien over de historie van het Birgittijns klooster. Ook wordt een maquette getoond van de Lambertuskerk, van het Van Meeuwengesticht en van de voormalige schuurkerk. Leo Balmer zorgt weer voor een wandeling over landgoed Coude-water. Uiteraard is ook de Lambertuskerk zelf open.

Er wordt aandacht besteed aan het feit dat het in 2005 500 jaar geleden is dat Rosmalen, Nuland, Berlicum en Vught een officiële erkenning kregen als Heerlijkheid.

Opmerkelijk is dat de titel "Rosmalenaar van het jaar" deze keer naar een stichting gaat: Stichtingen Jeugdbelangen 't Ven (SJV).

Vanuit de heemkundekring hebben de heren Lenferink en Hellemons zitting in de gemeentelijke Monumentenorganisatie. De heemkundekring Rosmalen neemt ook deel aan andere commissies rond Cultureel Erfgoed. Er vindt voortdurend uitwisseling plaats met de omliggende heemkundekringen: Kring Vrienden van 's-

Hertogenbosch, De Wojstap (Heeswijk-Dinther), De Plaets (Berlicum), "Op ten Dungen," Heemkundekring Uden en Heemkundekring Veghel.

Eind september verschijnt, keurig op tijd, de derde uitgave van *Rosmalla*. Er was een achterstand ontstaan, maar die is dus ingelopen. De redactie bestaat op dat moment uit Harry Coppens, Ad Tibosch, Martien Veekens, Leo Kappen, Henk de Werd en Gerrit Mol. Om problemen tussen bestuur en redactie in de toekomst te voorkomen, wordt er in overleg met Brabants Heem een redactiestatuut opgesteld. Met de archivering gaat het minder voortvarend. Er blijkt een diskette zoek geraakt, die gelukkig later weer te voorschijn komt. Er wordt contact gezocht met het Stadsarchief om mogelijk eenzelfde wijze van digitalisering in

te voeren. Jo Versteijnen fotografeert alle grote objecten die in de Bernadettekerk aanwezig zijn, Arnold de Veer en Henk Langens registreren alles daar. De Werkgroep Archeologie gaat elke week naar de werkplaats van de afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten van de gemeente 's-Hertogenbosch.

Opslag in de Bernadettekerk

De werkgroep Interviews, bestaande uit Marijke van der Leest-Pennings, Ria Beekers en Zus van der Plas voert gesprekken met echte Rosmalenaren. Die resultaten in een serie Rusmollese Portretten, later opnieuw gepubliceerd in *Rosmalla*.

Begin januari 2005 vindt in Rosmalen een bestuurs/ ledenvergadering plaats van Societas Birgitta Europa. Dat is een gezelschap bestaande uit vertegenwoordigers van plaatsen in Europa die verbonden zijn met kloosters waar Birgittinessen leven of leefden. De heemkundekring Rosmalen is daar op dat moment uiteraard lid van. Later wordt voorgesteld dat de gemeente 's-Hertogenbosch lid wordt van dit Europees getinte gezelschap.

Financieel is 2005 geen goed jaar. Gelukkig wordt het mooie heemhuis ook door externe groepen, bijvoorbeeld een familiedag, gebruikt, waar een financiële tegemoetkoming tegenover staat. Ook de verkoop van de nog jonge Rosmalense vlag levert wat extra geld op. Het ledental bedraagt eind 2005 400.

Zo belanden we in het jaar 2006. De meest opmerkelijke passage die ik van dit jaar vond, wil ik u niet graag onthouden. Waarschijnlijk Harry Coppens schrijft aan het eind van een kort overzicht van de geschiedenis van Rosmalen: "Rosmalen is door de huichelachtige praktijken van de aan iedereen in Rosmalen bekende overloper, wiens naam ik niet over mijn lippen kan krijgen, die eerst op de bres stond voor een zelfstandige gemeente en eenmaal op een andere stoel gezeten door gekonkelfoezel en achterkamertjespolitiek zich ontpopte als belager van onze vrijheid. Rosmalens geld, maar liefst 50 miljoen aan baar geld, verdween in de lege Bossche schatkist, zijnde de vruchten van Bosch wanbeleid. Het zou geld besparend zijn en wat al niet meer. Ondertussen weten we dat het alleen maar duurder is geworden. En weten we ook dat de samenvoeging een groot fiasco is en niet meer voor herhaling vatbaar is. Maar Rosmalen is het kind van de rekening. En mocht Rosmalen ooit weer zelfstandig worden (Montenegro is dit ook gelukt) dan zal het feest groter zijn dan een eventueel kampioenschap van Oranje." Voor de jeugdige lezer en voor het nageslacht: Harry doelt hier op de samenvoeging van de gemeente Ros-

malen en de gemeente 's-Hertogenbosch in 1997. Die riep in ons dorp veel emoties op. De schrijver valt vooral de heer Burgers aan, die eerst burgemeester van Rosmalen was en toen onze zelfstandigheid verdedigde, maar later als burgemeester van 's-Hertogenbosch een ander standpunt innam. De discussie laaide zo hoog op dat pastor Piet Robben van Hintham uitriep dat hij nooit meer CDA zou stemmen, vanwege de samenvoe-

Van de Bron naar Coudewater

ging!

Het bestuur blijkt wat minder vergadertijd nodig te hebben: formeel wordt slechts acht keer vergaderd. Dat wil

niet zeggen dat alles koek en ei is. De verhuizing naar Coudewater, de relatie tussen de redactie van *Rosmalla*, het leidt tot hoogoplopende conflicten, waardoor de voorzitter zich genoodzaakt voelt, af te treden. Dat aftreden wordt door veel leden ten zeerste betreurd. Zij wordt dan ook voorgedragen voor de zilveren draaginsigne met bijbehorende oorkonde van het Brabants Heem. Er zijn dit jaar meer mensen met grote verdiensten voor de vereniging die om persoonlijke redenen afhaken. Gelukkig werken enkele van hen nog wel lopende zaken af.

Voor het eerst wordt geopperd de begraafplaats van de Lambertuskerk te laten aanwijzen als gemeentelijk monument, hetgeen later tot resultaat leidt. Voor het eerst ook wordt samen met de parochie een openluchtmis gevierd op Coudewater. Vanaf dit jaar wordt, zoals gezegd, de Dodenherdenking verzorgd door leraren en leerlingen van het Rodenborch-college.

De kring brengt een gezamenlijk bezoek aan het Boerenbondsmuseum in Gemert. Zangtrio "Triple X" verzorgt de kerstmiddag. Belangrijk is dat Cor Swanenberg de geluidsbanden van zijn gesprekken met kapper Wim van der Donk ("d'n Blom") ter beschikking stelt. Henk Savelkouls schenkt een met de hand getekende kaart van Rosmalen, die met name vanwege de namen die erop staan, van grote waarde is.

17 mensen hebben dit jaar hun lidmaatschap opgezegd.

Bezoek aan Boerenbondsmuseum Gemert

De genoemde perikelen zullen daar niet vreemd aan geweest zijn. Mede daardoor is er een negatief resultaat op de exploitatierekening. Daar staat tegenover dat er toch nog steeds zo'n 35 mensen zich inzetten voor een of andere werkgroep.

In februari 2007 zorgt een flinke storm voor schade aan het heemhuis. Het herstel is weliswaar voor reke-

ning van Coudewater, maar het zorgt toch allemaal voor veel ongemak.

Midden 2007 heeft de kring een nieuwe voorzitter in de persoon van Rien van Grunsven. Hij neemt de tijd om zich van het reilen en zeilen goed op de hoogte te stellen. Heel vervelend is een brief van de Raad van Bestuur van Coudewater, waarin pro forma de huur van het prachtige onderkomen aldaar wordt opgezegd. Gelukkig bedraagt de subsidie van de gemeente voor 2007 altijd nog 3820 euro. De firma Heijmans laat het echter nog steeds afweten, voorheen sponsorde dit bedrijf nog tot drieduizend gulden!

Raar is dat de heemkundekring dit jaar niet meer wordt betrokken bij de viering van de openluchtmis op Coudewater. Wel wordt meegewerkt aan het project "Schatkaarten". De kinderboekenschrijfster Annemarie Bon schrijft daarvoor lesmateriaal voor de basisscholen over de geschiedenis van 's-Hertogenbosch. Rosmalen mag daarin uiteraard niet ontbreken. Aan de gevel van heemhuis "Mariënwater" is een bord beves-

tigd met het voormalige wapen van de gemeente Rosmalen. Dit bord wordt ontvreemd. Aanvankelijk wordt gedacht aan een misplaatste grap, het bord is echter nooit teruggevonden!

Regelmatig ook komen er vragen binnen bij de heemkundekring. Om een indruk te geven hoe dat werkt, volgt hier de vraag van een meneer uit Hilversum: "Ik ben de kleinzoon van Anton Kornuijt v/d Berg bij het tweede

huwelijk Anton Kornuijt v/d Biezen. Ik ben vaak bij mijn Opa en Oma geweest, echter nu na vele jaren wilde ik nog eens kijken waar zij gewoond hebben. Ik weet dat het een woning was die boven aan de weg stond, aan een toen vrij open weg, er stonden toen links en rechts enkele boerderijen. Wanneer ik vanuit het dorp voor de kerk langs ging was het enkele kilometers alvorens ik de woning bereikte. Het was een woning waar links naast het huis een pad naar beneden ging voor het onderhuis. Ik ben al meerdere malen gaan kijken maar kan het niet meer terugvinden, tot een van de mensen die ik daarover aansprak mij het idee aan de hand deed om mijn licht op te gaan steken bij de Heemkundekring. Ik kan me vaag herinneren dat ik voor de kerk langs reed en dan op een vrij open weg uitkwam richting een plaats waarvan ik me de naam niet kan herinneren. Opa had ook altijd kostgangers en er was ook toen nog een dochter thuis uit het tweede huwelijk, haar naam was Anna. Ik zou het erg op prijs stellen als u mij zou kunnen helpen." Wie het weet, mag het zeggen!

Rosmalla werd tot nu toe gedrukt door Meijs in Heesch, maar er wordt overgestapt naar Nextprint in Rosmalen. Het aantal te drukken exemplaren wordt teruggebracht naar 390.

Het blad wijdt een nummer aan het 80-jarig bestaan van Harmonie Sint-Cecilia. Over die invulling wordt

wel enige discussie gevoerd: is dit wel de juiste invulling van een verenigingsorgaan? Het nummer wordt overigens betaald door de vereniging Zuinig op Rosmalen.

Rosmalenaar Ad van der Donk overhandigt het eerste exemplaar van zijn boek "Het aanzicht van Rosmalen" aan de voorzitter van de heemkundekring, Rien van Grunsven. De kring is ook blij met een andere schenking: er is een bedrag van 1600 euro ontvangen om een beamer aan te schaffen, hetgeen ook gebeurt. De heemkundekring is dit jaar ook betrokken bij de oprichting van Thuis in Rosmalen. Als de Shuffles een reünie houden, wordt natuurlijk de heemkundekring om ondersteuning gevraagd. Er wordt met succes een excursie georganiseerd naar kasteel Heeswijk.

De notulen van bestuurs- en ledenvergaderingen worden steeds verzorgd door Kitty van der Doelen-Crane. Bestuurslid Carin Bruggeman zal zich vooral bezighouden met de pr, Wilma van Creij met de activiteiten. Ineke Veltman is secretaris en doet de ledenadministratie. In juli worden 70 aanmaningen verstuurd om de ledencontributie te betalen. Henda Pennings is Frits de Vries opgevolgd als penningmeester. Gepoogd wordt tot een algemeen bestuur te komen, bestaande uit vertegenwoordigers van de werkgroepen.

Algemene ledenvergadering

Slecht nieuws volgt in november: Coudewater zegt per 1 september 2008 de huur op, wel wordt het vroegere winkeltje als tijdelijke vervanging aangeboden. Uiteindelijk wordt dat echter een ruimte in de voormalige verpleegstersflat. Over 2007 bedraagt de subsidie van de gemeente 3880 euro, de huur bedraagt 606 euro per maand. Dat is dus de helft van de subsidie. Geen wonder dat ook over 2007 een negatief financieel resultaat wordt geboekt.

Bestuurlijk blijft de kring een moeizaam bestaan leiden. In de loop van 2008 treedt de secretaris af. Er is moeilijk grip te krijgen op een juiste ledenadministratie. De voorzitter vindt dat er wel erg veel op zijn bordje komt en pleit voor een betere werkverdeling. Gelukkig blijft De Kleine Meierij sponsor van de kافت van *Rosmalla*. De kring levert ook een inhoudelijke bijdrage aan Blik op Rosmalen. Dat is een actie om nieuwe bewoners van Rosmalen, met name in De Groote Wielen, opmerkzaam te maken op alles wat Rosmalen te bieden heeft. Men voegt een cd toe met het Rosmalens Volkslied. Ook wordt een actieve bijdrage geleverd aan De Tijdreiziger, een samenwerkingsproject tussen culturele verenigingen in de Gemeente 's-Hertogenbosch. Rond Monumentendag is dit jaar veel aandacht voor religieus erfgoed. In dat kader past uitstekend een lezing door pastor Jan Schepers over Pasen en paasgebruiken en Harry Soors leidt een aantal belangstellende Rosmalense heemkundigen door "Cleijn Rome" (= 's-Hertogenbosch).

Het lidmaatschap van de Stichting Societas Birgitta staat ter discussie. Terwijl er binnen Coudewater wordt verhuisd, voert het bestuur een gesprek met burgemeester en wethouder over mogelijk gebruik van de leegstaande Bernadettekerk in Maliskamp. Ook wordt voortdurend aandacht besteed aan uitbreiding van het aantal leden en sponsoren.

Als dan de verhuizing in 2009 naar het nieuwe onderkomen op Coudewater een feit is, doet zich wel het probleem van de bereikbaarheid voor: in de doolhof die Coudewater is, raakt iemand de weg kwijt op zoek naar de heemkundekring! Overigens wordt de huur in de nieuwe locatie alweer snel opgezegd. Niet onverwacht,

wel heel vervelend. Als mogelijke nieuwe locatie worden de peuterspeelzaal in de Van Meeuwenstraat genoemd, de Bernadettekerk, de Laurentiuskerk, de pastorie aan de Markt, Mariaoord, enkele boerderijen aan de Vliertwijksestraat, de Ruttenhofstraat en de Berlicumseweg en 't Trefpunt. Ook wordt de hulp ingeroepen van plaatselijke bedrijven: misschien "hebben zij

iets". Eind 2009 wordt duidelijk dat het de kelder wordt van het voormalige gemeentehuis, nu Perron-3.

Er wordt een film vertoond: "Een muffelke Rosmalen." Die trekt veel belangstelling. Zo ook de film "De trein stond stil", over de Rode Kruistrein die in de Tweede Wereldoorlog enkele dagen in de buurt van het Rosmalense station stil stond en waarover nog steeds allerlei verhalen de ronde doen. Ook wordt een lezing gepresenteerd over "De dode draad," een afscheiding tussen de grens van Nederland en België om smokkel tegen te gaan.

Geprobeerd wordt om alle geschilderde portretten van voormalige Rosmalense burgemeesters naar het heemhuis te krijgen. De molen komt ook weer in de belangstelling, zelfs verschijnen de eerste plannen voor de oude oliemolen, waarvan een gedeelte uiteindelijk langs de Graafsebaan komt. Als vanuit 's-Hertogenbosch pogingen worden ondernomen om de Nieuwe Linie 1629 uit de tijd van Frederik Hendrik in

beeld te krijgen, komt ook Rosmalen daarbij in beeld: er blijken restanten van deze verdedigingswerken in ons dorp zichtbaar.

De Vereniging Zuinig op Rosmalen schenkt bij haar opheffing een bedrag van 2000 euro aan de heemkundekring. Als tegenprestatie moeten de heemkundigen dan wel het onderhoud verzorgen van de bekende welkomstborden aan de grens van ons dorp.

In 2010 verhuist de heemkundekring naar de kelder van Perron-3, een volgens velen onwaardige plek voor een vereniging die een belangrijke plek inneemt in de Rosmalense gemeenschap. Zelfs de vloer van de kelder heeft er blijkbaar niet veel zin in. Hij vergt veel meer droogtijd dan gepland en zo ontstaat een forse vertraging bij de verhuizing die met hulp van veel leden plaatsvindt. De ledenbijeenkomsten en lezingen kunnen

Uurwerk

gelukkig plaatsvinden in een van de vergaderlocaties van Perron-3. Voor de prachtige klok uit het voormalige Van Meeuwenhuis wordt geen geschikte plek gevonden, die verhuist maar gedeeltelijk mee. De gemeente wordt diverse keren gevraagd om de klok in zijn geheel tijdelijk ergens veilig op te slaan, maar tot op heden is er nog steeds geen antwoord gegeven. Een groot aantal goederen en materialen, waarvoor geen plaats is in de beperkte ruimte, gaat in containers en wordt opgeslagen bij een verhuisbedrijf.

De voordracht voor een koninklijke onderscheiding voor het actieve lid Harry Coppens wordt van harte ondersteund. Er wordt opnieuw nagedacht over de toekomst van de heemkundekring. Zelfs wordt de gedachte geopperd aansluiting te zoeken bij de HEVO. De wijk 't Ven viert zijn veertigjarig bestaan en vraagt hulp bij de heemkundekring en die heeft volop kennis en materiaal in huis om aan dat jubileum historisch cachet te geven. Zo ook bij het eeuwfeest van de voetbalvereniging OJC. Martien Veekens geeft in een tweetal lezingen een uitvoerig inzicht in de geschiedenis van Rosmalen. Financieel is 2010 een behoorlijk jaar: er is een klein positief resultaat en dat is wel eens anders geweest.

De redactie van *Rosmalla* wordt in 2011 uitgebreid met twee nieuwe leden: Wil Coppelmans en Michiel van Heumen, Krien van Hirtum draagt hier het stokje over. Wilma van Creij is de nieuwe, enthousiaste voorzitter van de vereniging geworden. Zij begint meteen aan de voorbereiding van het vieren van het zilveren bestaan.

De Stichting Vrienden van het Rosmalens Carnaval draagt zijn archief met carnavalesk ceremonieel over aan de heemkundekring. Ook de notulen en belevenissen van de toneelgroep Samenleving komen daar terecht. Vanuit Tilburg duikt een vaandel van de Heilige Familie op.

De film over Dokter Schade van Coudewater leidt tot enige commotie. De discussie na afloop, waarbij ook een familielid van de dokter aanwezig is, leidt tot de gedachte dat het wellicht nodig is eerherstel te betuigen aan deze arts. Zijn beoordeling aan het eind van de oorlog is misschien niet helemaal correct geweest. Een

bestuurslid van GGZ wil de film graag zien om een en ander te bezien.

De toestand van de Bernadettekerk is inmiddels zo slecht geworden dat besloten wordt een aantal van de grote archiefstukken te verhuizen naar de pastorie van diezelfde kerk. De materialen die bij het verhuisbedrijf Vlugo zijn opgeslagen, worden teruggehaald naar de kelder van Perron-3. Dat kan, omdat de fietsenkelder leeg is gekomen en deze voor verhuur is aangeboden.

In de loop van 2012 duikt de eerste vermelding op van een mogelijke herdenking van de eerste naamsvermelding van Rosmalen, samen met Orthen, Empel en Engelen. Jo Versteijnen leidt enkele wandelingen door Rosmalen om te laten zien hoe het dorp van onze voorouders er uit zag. Cafeteria 't Vosje op de Driesprong wordt aangekleed met een aantal historische foto's, beschikbaar gesteld door de heemkundekring. Tijdens de werkvond op maandag komen veel bezoekers binnenlopen, vaak met een ad hoc vraag. Dat belemmert

het werk van de archiefgroep. Daarom besluiten deze actievelingen ook op enkele andere dagdelen hun werkzaamheden te verrichten. Er wordt een lezing verzorgd over het gevangeniswezen in 's-Hertogenbosch en de werkgroep Bidprentjes laat zien wat er al gebeurt en wat er nog gaat gebeuren. Thuis in Rosmalen vraagt medewerking voor het organiseren van een avond in 2013. Frans van den Bogaard biedt zich aan om een vernieuwde website te maken. In aanloop naar het zilveren jubileum verschijnt in december een speciale postzegel met de Rosmalense vlag en daarop het logo van de heemkundekring. Er blijft voortdurend overleg tussen het bestuur en de werkgroepen. De vereniging telt aan het eind van het jaar 248 leden.

Zo komen we in deze geschiedschrijving aan het laatste jaar, 2013. Ook nu bruist het van ideeën en activiteiten. De bezoeken aan het heemhuis nemen nog steeds in aantal toe. Er zijn lezingen over Orthen en Rob de Vrind geeft met moderne hulpmiddelen een uitstekend overzicht over Linie 1629, het beleg van 's-Hertogenbosch door Frederik Hendrik in dat jaar. De heemkundekring verzorgt wekelijks een veelgeprezen rubriek met foto's in de *Rosbode* en bij *ROS-Kabelkrant*. Bij gelegenheid van de overkomst uit Australië van oud-Rosmalenaar Karel'tje "Knetter" Verzantvoort wordt een prachtige expositie verzorgd in De Kentering. Talrijke foto's en maquettes projecteren oud en huidig Rosmalen naast elkaar. Het wordt een zeer drukbezochte en vooral gezellige happening. De secretaris ad interim, Henri Oosterveen, houdt het al vrij snel voor gezien. De voorbereidingen voor de viering van het 25-jarig bestaan zijn in volle gang. Veel werk zorgt de herdenking in 2015 dat Rosmalen dan 1200 jaar geleden in een oorkonde voor het wordt vermeld en ook de viering van de 70-jarige bevrijding vraagt aandacht.

Daarmee zijn de laatste tien jaar van Heemkundekring Rosmalen "vol". Een zeer bewogen periode, waarin veel werk verzet is. We zijn veel mensen veel dank verschuldigd. Velen zijn genoemd, vele namen ontbreken. Onze heemkundekring is inmiddels volwassen geworden. We spreken hier tot slot graag de wens uit dat onze vereniging tot in lengte van dagen haar zinvolle werk mag voortzetten, in een goede saamhorigheid en ook in een passende ruimte!

Fotos uit het bestaan van de Heemkundekring

Memoires wijlen Pastoor B.J.M. Eras van de Maliskamp

Martien Veekens

In mei 2013 bleken nog een aantal stukken van de voormalige parochie van de H. Bernadette Soubirous te zijn achtergebleven in de kluis van de voormalige pastorie van de Maliskamp.

Naast heel veel exemplaren van het bekende kerkhistorisch tijdschrift 'Bossche Bijdragen' (inmiddels overgedragen aan de Heemkundekring Rosmalen), enkele jaargangen van het onder Pastoor B. Eras wekelijks uitgebrachte Parochieblaadje en de ter plekke achtergelaten financiële (te persoonlijke) gegevens, bevond zich daartussen o.a. ook nog een niet altijd bijgehouden 'Memoriale', dat binnenkort aan het Gemeentearchief te 's-Hertogenbosch in bewaring zal worden gegeven. Hierin was een type-

schrift geplakt door wijlen Pastoor Eras van de Maliskamp, die bijna 30 jaar geleden met emeritaat is gegaan en de parochie verliet.

In de 'Rosmalla' van mei 2001, was eerder al (pagina 18 t/m 22) een artikel van zijn hand verschenen: "Beschrijving van de sociale situatie van de buurtschap Maliskamp".

Het ingeplakte verhaal is meer dan een aanvulling daarop en er zijn redenen genoeg om dit historisch waardevolle document onverkort in deze 'Rosmalla' op te nemen.

Bij gelegenheid van de priesterwijding werd op het Groot Seminarie de "Grote Speech" gehouden. De 5e-jaars studenten gaven in de grote speech zoiets als een toekomstvisie omtrent de neomisten: wat en waar zouden ze over 25 jaren zijn? Welnu: in de grote speech van 1939 zou ik 25 jaren later pastoor zijn in de Maliskamp, toenmaals de meest armtierige parochie van heel het bisdom. De voorspelling kwam uit!

Niet, dat Sjef van den Biggelaar dood of bedankt had. Maar er waren in de Eikenburg mensen, die hem te conservatief vonden en hem kwijt wilden. Ik had mijn bedenkingen maar stemde uiteindelijk toe en heb daar nooit spijt van gehad. Op 22 april 1966 werd ik als pastoor geïnstalleerd. Sjef van den Biggelaar kwam later weer in de parochie wonen na mijn "toestemming" te hebben gevraagd. Op het moment, dat hij mijn "toestemming" vroeg, waren zijn bouwplannen al in kannen en kruiken. Wij zijn goede vrienden geweest, al kon ik zijn opvattingen op gebied van pastoraal of theologie maar zelden delen.

Ik ben 18 jaar pastoor in Maliskamp geweest. Toen ik in 1984 eenmaal bedankt had, heb ik in ons parochieblad mijn memoires geschreven, die u hier in het memoriale terugvindt. Sommige dingen kun je echter moeilijk publiek maken. Vandaar enkele gebeurtenissen apart vermeld!

Zo kon het gebeuren, dat de almachtige man in het kerkbestuur (dezelfde, die Sjef van den Biggelaar naar huis stuurde) voorstelde alle geldwerving af te schaffen en

alleen maar de Zondagse collecte over te houden. Wat moest ik? Ik kon moeilijk zeggen: "Jullie wonen al jaren hier en je weet er niets van. Ik woon pas een paar maanden hier en weet er alles van".

Ik onthield me dus van stemming. Maar het werd wel een sof. Het kostte later veel moeite de gezinsbijdragen weer ingevoerd te krijgen! De financiën zijn altijd een groot probleem gebleven.

Ook de parochieraad was een probleem. Toen ik in Rosmalen kwam, bestond er een parochieraad. Ik heb de indruk, dat die gebruikt werd om geld op te halen. Ter vergadering kwamen eigenlijk alleen maar onbelangrijke dingen ter sprake. Er kwam dus een nieuwe parochieraad. Daarin zaten een paar mensen, die alleen maar hun eigen richtingen gingen. De pastoor mocht niet eens ter vergadering aanwezig zijn. Dat liep uit op een conflict, waarbij het kerkbestuur aan mijn kant stond. Ook deze tweede parochieraad verdween. Jammer, dat het zo moest lopen! Reeds vrij spoedig na mijn komst in de Maliskamp

werd het duidelijk, dat er een geheel nieuwe woonwijk gebouwd zou gaan worden in Sparrenburg. Er zouden omtrent 1250 woningen komen. Omtrent 1972 werd het eerste vlek, de Heihoeven een realiteit. Ik heb vooral in de Heihoeven heel veel huisbezoek gedaan om te laten zien, dat Gods kerk bestond en belangstelling voor mensen heeft.

De bewoners van Heihoeven waren een samenraapsel van mensen uit voornamelijk de regio. Gelukkig was er ogenblikkelijk een nieuwe school onder leiding van Connie de Weerd (kleuterschool) en ene mijnheer Sep (basisschool), die al heel spoedig werd opgevolgd door Piet Derikx. Het hele schooltje was gehuisvest in een houten maar erg mooi noodgebouw. Duidelijk droeg de school bij tot eenwording van de wijk. Dit nog te meer, toen op een avond het houten gebouwtje in brand gestoken werd en tot de grond toe afbrandde. De school verhuisde naar een toen nog bestaand houten noodgebouwtje van de huishoudschool aan de Rector Zwijzenstraat. Heel Heihoeven deed mee bij de overhuis en de inrichting van de nieuwe noodlokalen en bij het dagelijks terugkerend transport van de kinderen per bus. 'n Half jaar later was de hele buurt wederom behulpzaam bij de inrichting van een nieuw noodgebouw.

De tweede vlek die klaarkwam, was de Burgemeester Molenaarhoeven. Hier was veel minder sfeer dan in Heihoeven en hier werd huisbezoek dan ook direct veel moeilijker.

De problemen, die voor de pastoor zouden gaan komen in geheel Sparrenburg, tekenden zich af.

Intussen was het schoolbestuur onder leiding van de heer van Maanen (overigens geen parochiaan) druk bezig met de voorbereiding van de definitieve nieuwbouw. De heer van Maanen, een belangrijk ambtenaar van het departement van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk (CRM), kende de weg in Den Haag. Tussen het eerste gesprek met de architect van Dillen en oplevering van de nieuwgebouwde school (aannemer van Eijkelenburg) verliep amper een jaar. Bij de eerste vergadering van het schoolbestuur met de architect vroeg de heer van Maanen aan de beide schoolhoofden: "Hoe denken de schoolhoofden over hoe of de nieuwe school moet worden?". Beide schoolhoofden hadden daar lang en breed over nagedacht. Volgens hun ideeën is de school gebouwd.

Bij het groeien van Sparrenburg ontstond hoe langer hoe meer behoefte aan werkgroepen. De pastorale zorg van een parochie, die naar 5000 mensen liep, kon natuurlijk niet alleen door de pastoor gedragen worden. Bovendien naderde het priesterloze tijdperk met rasse schreden.

De kerk zou ook nog eens een minder clericale kerk gaan worden en veel meer een kerk van allen. Drie redenen om te trachten zoveel mogelijk werkgroepen te formeren. Pogingen mijnerzijds haalden niet veel uit. Wel kwam er een kinderkoor onder leiding van Wim Stevenaar, dat tenslotte een koor werd van omtrent 50 kinderen. Maar de katechese-groep, die spoedig een grote rol zou gaan spelen, was helemaal een creatie van Piet Derikx! Zelf ben ik geen groot organisator, al heb ik indertijd als jong kapelaan te Best in korte tijd eens gezinszorg en een huishoudschool opgericht. Maar zo iets is veel gemakkelijker dan werken met vrijwilligers. Het kerkbestuur vond het nodig – én voor Maliskamp én voor Sparrenburg – de hulp in te roepen van Harrie Beex, een priester-klasgenoot van mij, die in Berlicum

dicht bij onze parochie woonde en al jaren lang bij ons assistentie verleende in de weekends. Harrie heeft enkele jaren met een aantal toegewijde leken zijn uiterste best gedaan. Maar het resultaat viel erg tegen en de groep viel uit elkaar. Ik heb toen voorgesteld Christ Ruys erbij te halen. Christ was pastor in de St. Lambertus-parochie. Daar in de St. Lambertus-parochie hadden ze al een parochiebestuur en hadden de voorbereiding van de nieuwe tijd al achter de rug. Christ wist dus uit ervaring, waar hij over sprak! Hij produceerde heel wat goed uitzijnde papieren en woonde vanaf ± 1982 onze kerkbestuurs-vergaderingen bij en zat die vergaderingen ook voor, als het “eenvoudige werk” door mij was afgedaan. Hij deed het goed. Toen ik dan ook in de lente van 1984 te kennen gaf, dat ik met emeritaat wilde gaan, vroeg het kerkbestuur al heel vlug, of Christ mij niet wilde opvolgen. Christ was accoord voor de komende twee jaren maar wilde in ieder geval in zijn huisje aan de Striensestraat blijven wonen. Ook het bisdom was accoord. Wat zal Christ over twee jaren doen, als hij eenmaal onze mensen heeft leren kennen en van ze is gaan houden? Dan loop je zo vlug niet weg.

In het bovenstaande kwam reeds de school van Sparrenburg ter sprake. Toen er door het schoolbestuur van Sparrenburg plannen werden gemaakt voor de nieuwe school, had de heer van Maanen 'n paar opvallende ideeën. De school zou met medewerking van CRM wellicht de beschikking kunnen krijgen over enige extra ruimten en tegelijk kunnen dienen als een wijkcentrum en bv. ook voor de jeugd.

Bij CRM had van Maanen de zaak zowat rond. Maar het gemeentebestuur zei: “Niet nodig”. Dat ging dus niet door. Van Maanen had ook het idee om aan de school een sacrale ruimte te bouwen, die met een harmonica-deur aangesloten kon worden aan bv. de aula. Dan had Sparrenburg ineens zijn eigen kerkje. Belangrijk was ook, dat zo'n oplossing een leuk precedent in den lande zou kunnen zijn. Vicaris Ooms beloofde natuurlijk niets maar had wel grote belangstelling. Het bisdom antwoordde bij monde van vicaris van Laarhoven met een zeer resoluut “neen”.

Zou het kerkje, als het gekomen was, gefunctioneerd hebben? Wie weet het? Maar ik was razend en was te oud om elders pastoor te gaan worden. Ik heb toen op

Zondag een paar jaartjes de mis opgedragen in de aula van de school. Het was alleen druk, als het kinderkoor zong en met Kerstmis was de aula ei-vol.

Het viel – in ieder geval mij – niet mee een huiselijke sfeer te kweken voor de huisgenoten des geloofs.

En nu we het toch weer eens over de school hebben: “Het onderwijs blijft een steeds voortdurende zorg der regering” zegt de grondwet. Maar ook voor de pastoor! Wat gebeurde er nl. met de St. Jozefschool van de Maliskamp. Toen ik in de Maliskamp kwam, be-

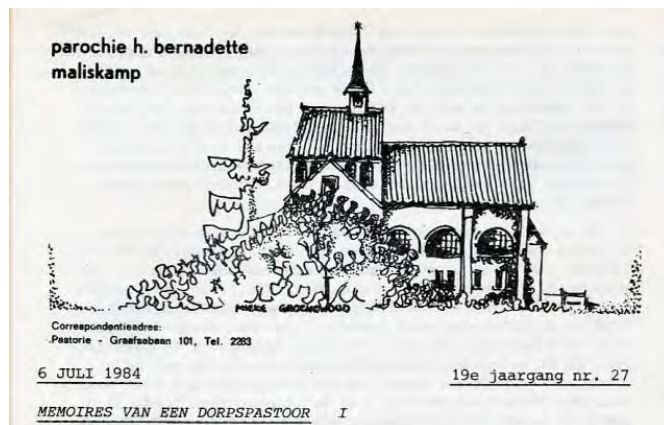

stond er een schoolbestuur, dat was samengesteld uit de helft Maliskampers en de helft Eikenburgers. Zo was nu eenmaal de gebruikelijke formule in die dagen van rivaliteit tussen de twee delen van de parochie. De voorzitter en de secretaris kwamen natuurlijk uit de Eikenburg. Er werd keurig geregeld vergaderd en alles scheen goed te gaan, totdat er ineens in anderhalf jaar

tijd geen vergadering meer gehouden werd. Toch waren er twee zeer brandende kwesties. Vooreerst had het bestuur een vergunning gekregen om te verbouwen en (in verband met de verwachten nieuwbouw in de Maliskamp) uit te breiden. Voorzitter en secretaris hadden die vergunning laten verlopen! Dan was er op school een leerkracht met een tijdelijke aanstelling, die spoedig een definitieve aanstelling zou kunnen krijgen. Nu was deze voorlopige leerkracht geen succes en in de Eikenburg woonde Hannie Brands, die met groot succes het Maliskampse kinderkoor leidde, die nu juist haar eindexamen had gemaakt en de belofte inhield van een zeer goede leerkracht te gaan worden. De meerderheid van het bestuur eiste een bestuursvergadering. De voorzitter stelde voor de voorlopige leerkracht definitief te benoemen. De meerderheid zei “neen” en wilde Hannie Brands. Voorzitter en secretaris vonden ons onmenselijk, waarmee niet samen te werken was. Ze stapten ogenblikkelijk op. Gelukkig! Het is nog jaren lang gerommel gebleven in het schoolbestuur van de Maliskamp. Er waren ook voorzitters, die het liefst van de bijzondere school maar een openbare school hadden gemaakt. Bij een wijziging van de statuten was de pastoor ook niet meer ambtshalve bestuurslid. Maar hij mocht wel ter vergadering komen. Ik ben er niet vaak meer geweest. Toen ik mijn ontslag had gevraagd als pastoor, heb ik in ons parochieblad de “memoires van een dorpspastoor” geschreven.

(Deze memoires werden vanaf 27 juli 1984 gepubliceerd in acht achtereenvolgende artikelen in de 19e jaargang, nrs. 27 t/m 34.

Omdat bijna alle zorgvuldig door pastoor Eras dubbel bewaarde jaargangen bij het ontruimen van de pastorie

bij het oud papier terecht zijn gekomen, is alleen het in 1984 uitgeknipte en in het 'Memoriale' geplakte verhaal nog na te lezen. Een reden temeer waarom we dit cultuur-historisch waardevolle verhaal nu alsnog via 'Rosmalla' 'voor de eeuwigheid' willen bewaren. M.V.)

MEMOIRES VAN EEN DORPSPASTOOR

I.

Begin 1966 werd mij door de toenmalige vicaris Rooyackers gevraagd, of ik pastoor van de Maliskamp wilde worden. Eigenlijk kon ik kiezen óf 'n heel mooie parochie in het zuiden van ons bisdom óf de Maliskamp. Omdat de Maliskamp mij aantrok? Ik kende van de Maliskamp alleen maar het "kikvorsen-vijvertje" in de bossen van de Eikenburg, waar ik enkele jaren eerder eens gekampeerd had, toen er nog geen enkel huis

stond, en ik kende de boerderij van J. van Gerven. Ik koos de Maliskamp, dat dicht bij Oss lag, waar mijn beste vrienden woonden. Ik heb er nooit spijt van gehad. Wél wilde ik er graag heel intensief werk doen, speciaal ook voor de jeugd, terwijl ik zelf al 50 was. Een boek van de feministische theologe, mevrouw Govert Halk, wees me de weg. Zouden wij in de Maliskamp niet kunnen komen tot de aanstelling van een (veel jongere) parochie-assistente? Het Kerkbestuur

was accoord. Het kwam tot de aanstelling van Mieke van der Beek. Om de kosten te drukken zou zij half-time parochie-assistente en half-time huishoudster worden.

Intussen naderde de dag van mijn installatie. Mij was gevraagd, of daar zo nodig "pèrden-konten" bij moesten zijn.

zijn. Mijn antwoord was: "Hoe eenvoudiger hoe liever". 22 april 1966 werd voor mij een groot feest. De installatie geschiedde door Mgr Bluysen, toen nog hulp-bisschop en wonende in één van de dokterswoningen van Maria-oord. Mijn muzikale collega-

kapelaan uit Nijmegen, Peer Verhoeven, had een en ander prachtig geregeld met Jan Floris en het dames- en herenkor. Na de installatie was er koffie met broodjes in

Café annex Speeltuin "Bos en Hei" van de heer Timmermans aan de rijksweg. Aangename kennismaking met wat mensen uit de nieuwe parochie. De eerste keer de sleutel steken in het slot van "je eigen huis" was een belevenis op zich. Een paar dagen later arriveerde Mieke van der Beek.

De eerste maanden van mijn aanwezigheid alhier zullen bij niet weinigen als een storm van vernieuwing zijn

overgekomen. Bovenaan op mijn program stond de deelname aan zoveel mogelijk mensen aan de H.Eucharistie. (Van dit program zou uiteindelijk niet veel terecht komen. Het kerkbezoek in 1984 is slechter dan ooit tevoren!) Aan het dames- en herenkoor werd gevraagd om a.u.b. nu eens Nederlands te gaan zingen. Er is nu eenmaal niemand in Nederland, die met zijn vrouw en kinderen aan tafel latijn praat! Men had niet veel zin. Een bezoek aan de kerk van de Groenestraat hielp de dames en heren over de drempel ofschoon met pijn. En dan ook nog de zangzolder verlaten en op het priesterkoor gaan zitten? Er werd een stuk uit de communiebank gezaagd. Er werd een tule gordijn aan bevestigd, het scherm werd voor het dameskoor geplaatst, de damesbenen werden zo “in nevelen gehuld” en toen ging het!

II.

Heel in het begin van mijn pastoraat, 18 jaar geleden, hadden wij hier een “parochie-assistente” in de persoon van Mieke van der Beek. Mieke bleek al heel spoedig begaafd te zijn. Ze gaf prima godsdienstles aan de basisschool en had een leuk contact met de

jeugd. Ze was muzikaal en richtte al spoedig een soort jeugdkoor op van jongelui, die de basisschool verlaten hadden. Ze deed huisbezoek, enz. Anderzijds voelde zij zich niet zo goed thuis in de pastorie en ze bleek al vrij spoedig onbetaalbaar te zijn voor het kerkbestuur. Jammer! De Maliskamp bleek van heel het bisdom het verst te zijn met de inschakeling van een leke-kracht in de pastorale zorg. Zij aanvaardde een nieuwe baan. Voor mij was dat een bittere pil. Er had zoveel goeds kunnen gebeuren. Ze is heel jong gestorven.

Al heel spoedig meldde zich een groep jongelui voor een echt jongerenkoor. Ik aarzelde wel even. Moesten de jongeren zo nodig een heel aparte groep gaan vormen in onze geloofsgemeenschap? Was het niet veel beter, als ze solidair waren met de rest? Iemand zei me toen: “Geef toch die jongeren een kans”. Dat gaf bij mij de doorslag. Wij zijn met een stel jongeren naar Nijmegen gereden om muziek te zoeken. Tot mijn grote vreugde maakten zij een uitstekende keuze. Wel hadden zij liever te doen met pastoor Beex dan met mij. Tussen haakjes: Pastoor Beex was van het begin af aan weekend-assistent. Hun keuze was hun goed recht en had mijn volledige instemming. Wel waren die jongeren af en toe vervelend. Ik dacht soms: “Laat ze maar doen. Al ze ’n plas-paaltje hebben, blijven ze misschien des te langer bestaan”. Ze hebben ruim 10 jaar bestaan. Mevrouw van der Linden was hun dirigente. Als zij zongen, kregen ze een daverend applaus.

Toen ik hier kwam, was er echter al ’n kinderkoor, dat op dat moment niet erg floeerde. Ik heb toen zelf de teugels ’n beetje in handen genomen om te redden wat er te redden viel. Maar het resultaat was niet denderend. Plotseling kwam echter de reddende engel uit de hemel gevallen in de persoon van Hannie Brands. Onder deze nieuwe leiding groeide en bloeide het kinderkoor, dat het een lust was. Ze zongen iedere week en dat jaren lang aan één stuk. Ze hebben dat ’n jaar of 10 volgehouden. Het bestaat nog. Toen ik hier kwam, bestonden er ook een dameskoor en

een herenkor. Twee verschillende koren, die toch vaak samen zongen. Vrij spoedig smolten zij samen tot één gemengd koor. Al jaren staan zij nu onder leiding van mevrouw v.d. Linden, die ons indertijd beloofde om ons voor 'n tijdje uit de brand te willen helpen. Het is een "clubbetje" uit bijna allemaal mensen uit Maliskamp-West en ze moeten wel met bisonkit aan elkaar geplakt zijn. Nu schijnt hun kwaliteit 'n ietsie pietsie onder het koor van het Concertgebouw te staan. Ze hebben b.v. een permanent gebrek aan tenoren. Toch behaalden ze onlangs nog 'n eerste prijs bij een concours in Weert. Maar de grootste kracht van dit koor is gelegen in zijn ongelooflijke trouw en beschikbaarheid. Ieder weekend, iedere uitvaart en iedere huwelijksmis zijn ze er weer. Ze mogen dezelfde wapenspreuk gebruiken als mgr Bluysen: "Iedere dag weer dienende".

III.

'n Oud vooroorlogs Duits liedje bracht tot uitdrukking, dat geld niet gelukkig maakt, maar je kunt het niet missen. Ook 'n parochie kan – jammer genoeg – niet zonder geld.

Toen ik pas heel kort hier was, werd mij voorgesteld: "Je moet de mensen je vertrouwen geven. Dan zijn ze tot heel wat meer bereid". Concreet werd voorgesteld: "Laat ons alles afschaffen en alleen maar één collecte behouden". Ik was er bang voor maar stelde: "Heren jullie kennen de parochie al jaren. Ik ben pas enkele weken hier. Ik stem dus blanco". De meerderheid van het kerkbestuur wilde alle tarieven en ook de gezinsbijdragen afschaffen om alleen de zondagse collecte over te houden als enige bron van inkomsten. Het werd al spoedig een fiasco! Er moest iets anders gaan gebeuren!

Plaatsengeld? Daar voelden de collectanten niets voor. Gezinsbijdragen? Dat bleek noodzakelijk. Maar dan moet je wel richtlijnen geven! Zoveel procent van je netto-inkomen? Of zoveel procent van je bruto-inkomen? Maar de Maliskampse vrije vogeltjes laten zich niet graag binden. Er werd besloten: "Draag redelijk bij naar je vermogen. En als U ons vraagt wat redelijk is, dan zouden wij willen antwoorden, dat *f* 5,00 per maand 'n redelijke bijdrage is. Maar wij vermoeden, dat velen zich verplicht zullen voelen om *f* 10,00

of *f* 20,00 of wellicht méér per maand aan hun parochie te schenken".

Het resultaat was, dat nú – 15 jaar later – nog velen blijven vasthouden aan die *f* 5,00 per maand, terwijl anderen veel

grotere of zelfs grote bijdragen per maand geven. Pogingen om die *f* 5,00 op te vijzelen mislukten. Wel liepen de zondagse collecten omhoog tot omtrent *f* 400,00 per week in de jaren, dat het Maliskampse kinderkoor iedere week zong. Toen het Maliskampse kinderkoor niet meer iedere week zong, liepen én het kerkbezoek én de opbrengsten van de collecten beduidend terug!

Intussen werd door de bouw van Sparrenburg het aantal parochianen met het jaar alsmaar groter. Het kerkbestuur is verplicht per parochiaan – oud of jong – *f* 4,00 per jaar af te dragen aan het bisdom. Dat is ook redelijk. Ook het bisdom heeft verplichtingen. Moesten wij in het begin ongeveer *f* 6.000,00 per jaar aan het bisdom afdragen, nú moeten wij per jaar *f* 16.000,00 afdragen. Dat werd onze financiële nekslag. Uit 'n nieuwbouwwijk (= Sparrenburg) komt bijna niets. Begrijpelijk? Ja! Vervelend? Dubbel ja!

Bij mijn afscheid staat onze parochie er financieel erg slecht voor. Onwil bij onze mede-parochianen? Neen! Maar iedereen denkt vermoedelijk, dat parochies rijk zijn. Er staat immers 'n mooie kerk en 'n grote pastorie, die indertijd gebouwd werd voor pastoor + één kapelaan. Maar uw parochie, lieve lezers, is zo arm als de mieren. Op dit moment moet ik U aansporen: "Helpt onze parochie om te blijven voortbestaan".

IV.

Als kapelaan kreeg je vroeger, toen er nog priesters genoeg waren, al heel vlug te maken met de jeugd. Ik heb

dat 25 jaren met veel plezier gedaan. Vooral als kape-
laan te Best. Ik kwam daar in de zomer van 1943. Een
jaar later werd onze parochie voor een groot deel in
puin geschoten. Daarna kwam de wederopbouw op alle
gebied. Iedereen had zin om iets te doen. Alles lukte.
Wij hadden daar op een gegeven ogenblik zo'n 500
jonge mensen in alle vormen van jeugdbeweging.

Toen ik in 1966 hier kwam, was het duidelijk, dat het

oude traditionele
dorpsleventje op
zijn laatste benen
liep. Het platte-
land in de nabij-
heid van de stad
“werd bedreigd
door urbanisatie”,
zoals dat heette.
Het provinciaal
bestuur van
C.R.M. had zin er
in te springen. Er
kon best iets ge-

beuren in de Maliskamp. Het gemeentebestuur was
echter terughoudend maar wethouder Coppens verze-
kerde: “Wij laten u echt niet in de steek”. Gemeente en
C.R.M. hebben toen blijkbaar veel met elkaar gepraat.
Er kwam een breder plan uit de bus n.l. het Sociaal
Cultureel Opbouwwerk. Toen het S.C.O.R. echter ging
draaien, heeft geen enkele parochie of parochiële in-
stantie van de diensten van het S.C.O.R. gebruik ge-
maakt. Toen is S.C.O.R. wijkraden gaan oprichten.

In die beginjaren werd ondergetekende ook benaderd
om deel te nemen in het bestuur van een op te richten
woningstichting. Het leek mij een heel Christelijke
zaak om mensen aan een goede woning te helpen. Wel
moest er een hele hoop denkwerk gebeuren. Maar er
werd stevig aangepakt, Het eerste project van de wo-
ningstichting betrof een groot complex woningen aan
de Hondenberg. Het tweede project betrof de bejaarden-
woningen aan de Esdoornlaan.

De woningstichting eiste nogal wat vergaderingen o.a.
met de bewoners-commissies. Ieder complex had nl.
zijn eigen bewonerscommissie. De besprekingen met
die bewonerscommissies liepen uiteraard wel eens
minder vlot. De bewonerscommissie van de Malis-

kamp? Die heeft maar zeer kort bestaan. De Maliskam-
pers waren de laatsten van de wereld om problemen te
maken of te koesteren. De families Jagers en van
Schijndel (Esdoornlaan 50 en 52) maakten nog geen
problemen, toen boven hun hoofden het dak werd gere-
pareerd en ze 's nachts bij een wolkbreuk een zee van
water in hun huis kregen. Ze zeiden daar: “Er zijn zo-
veel mensen, die het slechter hebben dan wij”. Ze heb-
ben daar maanden in hun natte huis zitten kamperen,
aangezien het maar geen werkbaar weer wilde worden.

V.

Hebben priesters belangstelling voor het wel en wee
van hun parochianen? Dat werd in het verleden vaak
afgemeten aan het huisbezoek, dat ze al dan niet deden.
Heel vaak hoorde je: “Komt u ons bezoeken? Wij heb-
ben jaren lang daar en daar gewoond maar nooit iemand
van de pastorie gezien”. Dankt me de deksel! Als hier
in Sparrenburg weer een stuk “Hoeve” was klaargeko-
men, dan kon je op een middag wel op twintig plaatsen
aanbellen zonder dat er werd opengemaakt. Man en
vrouw werken beiden.

Bij gelegenheid van een of andere studie-bijeenkomst
hoorde ik zo'n jaar of 25 geleden, dat 'n bepaalde Eind-
hovense pastoor “omgekeerd huisbezoek” deed. Dat
wilde zeggen, dat hij overal even binnenwipte en dan
mijnheer en mevrouw uitnodigde voor een gespreks-

avond in de pastorie. Als kapelaan in Nijmegen heb ik toen heel wat omgekeerd huisbezoek gedaan en ik heb dat in Rosmalen voortgezet, zolang als dat kon. 's Middags had ik als regel wel zo'n tiental gasten. Er werd een klankbeeld gedraaid over het Heilig Land en daar volgde altijd wel een gesprek op. De ene keer leuk en spontaan, de andere keer wat stroever. Daar kon je niets aan doen. Wel moesten na zo'n bijeenkomst alle deuren en ramen open om de sigarettenrook 'n beetje kwijt te raken.

Intussen was er een begin gemaakt met de bouw van de nieuwe wijk Sparrenburg. Onze parochie ging zo langzamerhand van kleine parochie een grote parochie worden. Het eerste vlek van Sparrenburg was de Heihoeven. De eerste bewoners van de Heihoeven kwamen voor een groot deel uit de regio maar ze hingen als los zand aan elkaar. De eerste taak van de pastoor was te laten zien, dat Gods kerk bestond en belangstelling had voor mensen. Ik kreeg een leuke kans. Als lid van het bestuur van de woningstichting kon ik op het kantoor zitten, als de sleutel werden uitgereikt. Snellere kennismaking was niet uit te denken. Ik heb nog dikwijls

van deze mogelijkheid gebruik kunnen maken.

Was het nog mogelijk met Heihoeven intensief kennis te maken, dat werd hoe langer hoe moeilijker navent er op Sparrenburg alsmaar meer gebouwd ging worden. Als je ging kennismaken, moest je wel denken: "Dat is de eerste keer, dat ik hier in huis kom, maar wellicht ook de laatste keer". Met dat al kom ik nu overal mede-

parochianen tegen, die ik niet ken en die ook mij niet kennen. Dat was 15 jaren geleden niet te denken. Natuurlijk kreeg Sparrenburg ook zijn bijzondere school; eerst in een noodgebouwtje en later in een groot permanent gebouw. Leuk! Bij de eerste vergadering van architect zei de voorzitter van het schoolbestuur, de heer van Maanen: "Willen de hoofden van de kleuterschool en van de basisschool vertellen, hoe volgens hen de nieuwe school moet worden?" Beide hoofden hadden al lang nagedacht, hoe de school moest worden. Volgens hun ideeën is de nieuwe school gebouwd.

VI.

Een van de eerste mensen, waar ik in de Maliskamp mee kennis maakte, was Pietje de Koster. Iedereen kent Pietje. Niet iedereen weet, dat hij Jansen heet. Enkele jaren na de bouw van onze kerk is Pietje koster geworden en tot 'n paar jaren geleden ook gebleven. Hij deed zijn werk met grote vroomheid en met grote liefde. Niet, dat het hem veel opleverde. Het was geen dagtaak en ook de pastoor kreeg in die tijd weinig of niets uit de kerkekas. Pietje bezorgde weekbladen en inde kwitanties. Zijn vrouw was 'n eerste klas naaister. En zo konden ze samen door het leven komen.

Wel had Pietje 365 dagen dienst per jaar. Al héél vroeg was hij in de sacristie om te bidden en 's winters het potkacheltje aan te stoken. Ik heb hem maar vlug een elektrische kachel bezorgd, die op nachtstroom werkte.

Behalve 'n vrome koster was Pietje een echte levenskunstenaar. Niet dat hij veel nodig had. Met 'n sigaar en 'n enkel borreltje was hij allang tevreden. Ieder slokje werd 'n paar minuten in de mond bewaard en gekauwd, alsof het taaie nougat was.

Na 25 jaren trouwe dienst kreeg Pietje de pauselijke onderscheiding "Pro Ecclesia et Pontifice". Hij draagt die met gepaste trots.

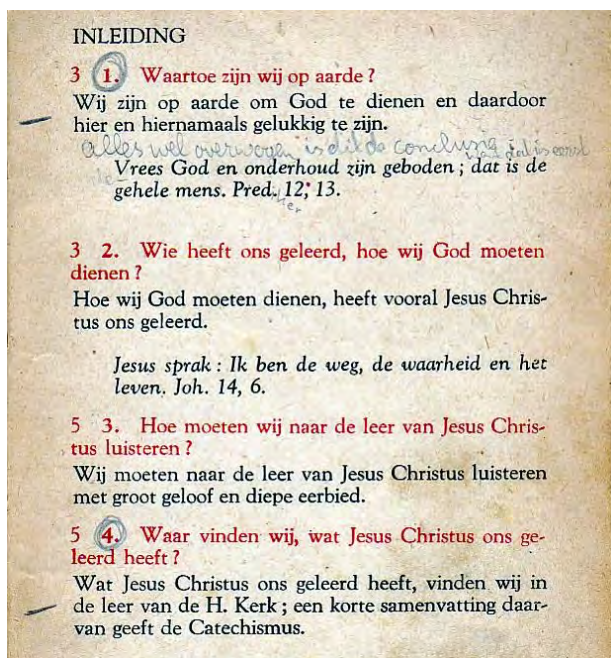
Een andere kleurrijke figuur in de Maliskamp is “D’n Dunne” (dat is zijn pseudoniem). Toen vele jaren geleden d’n Dunne voor de eerste keer naar de kleuterschool ging, vroeg de zuster: “Manneke, hoe heet jij?” “D’n Dunne”, antwoordde het manneke. “Hoe nog meer?”, wilde de zuster weten. “D’n Dunne, anders niks. Ons moeder noemt mij altijd d’n Dunne”. Was hij echt zo dun als ’n spiering?

’t Is ’n flinke jongen geworden, maar hij is niet altijd even gemakkelijk te bereiken. Altijd is hij doende. Hij is van alle markten thuis, behalve in zijn eigen baard scheren. Bij ons in de kerk heeft d’n Dunne samen met Piet v.d. Burgt ’n reuze brok werk verzet bij de installatie van de nieuwe verwarmingsketel. Sindsdien komt hij nogal eens de pastorie binnengewandeld met: “Hé, Bernardje!” Ach, d’n Dunne is altijd wel voor ’n geintje te vinden. Dat zie je wel aan zijn flonkerende oogjes.

Overigens heb ik al vroeg begrepen, dat je in de Maliskamp niet met je vuist op tafel moet slaan! Ze zouden evenwel niet eens kwaad worden, maar alleen lachen om zoveel domheid

VII.

Als Jesus onze wereld verlaat, dan krijgen zijn vrienden de opdracht: “Gaat en onderwijst alle volkeren”.

Nu heeft O.L. Heer indertijd echt niet veel dogma's gedoceerd en is het Christen-zijn veeleer 'n levenshouding dan 'n godsdienstleer. Toch valt er veel te leren en de kerk heeft de eeuwen door altijd wel haar best gedaan om haar gelovigen te beleren.

De “Katechese”, zoals dat heet, is altijd een van de grootste taken van de kerk geweest.

In onze jongere jaren besteedden wij iedere week vele uren aan de katechismus-les op de lagere school. Gebruikt werd een katechismusboekje met zo'n grote 300 vragen en antwoorden, die de kinderen van buiten moesten leren. Zo'n karwei was dat niet. Kinderen leren zeer gemakkelijk van buiten. Het probleem was veeleer, dat kinderen (en volwassenen) er niet veel van begrepen. Het was vaak pure theologie. Ik heb dan ook nooit “katechismus overhoord”.

Om echter die moeilijke katechismus uit te leggen waren er verschillende methoden in de handel. Bekend is b.v. de methode “Met brandend hart”. Ik heb die methode vele jaren gebruikt en er werd goed geluisterd.

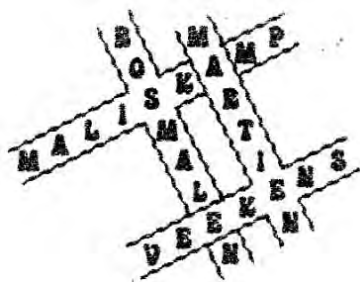
Zo'n jaar of 25 geleden raakte echter zelfs het beste brandende hart uit de mode. Het was allemaal veel te intellectualistisch – meende men – en veel te veel theologie. Men achtte het van veel groter belang “Christelijk te leren leven” dan “de Christelijke leer te leren”.

Het katechismus-boekje + uitleg werden afgeschaft. Een groot aantal katechese-projecten kwam in de plaats.

De laatste jaren, dat ik kapelaan in Nijmegen was, en de eerste jaren dat ik hier zat, ben ik herhaaldelijk in de showroom van het Hoger Katechetisch Instituut wezen kijken, wat er aan moderne projecten in de handel was. Het was (zwart-wit gezegd) allemaal zo'n beetje "Helder Camera" en de Koreaanse oorlog. Er waren stapels projecten, waarin O.L. Heer nauwelijks of niet vernoemd werd, al zaten de projecten ook nog zo mooi in elkaar. Vele ouders vonden: "Ze weten er niks meer van". Vaak moest ik ze gelijk geven. Vrijwel geen enkel kind weet, wat de consecratie is in de heilige mis. Nog onlangs vroeg men mij in de 4e klas: "'n Priester, wat is dat?"

Ik ben toen 'n jaar of 12 geleden maar begonnen met 'n eigen methode in elkaar te zetten. Voor de drie hoogste klassen en voor iedere les 'n apart werkblaadje met tekening, 'n Bijbel-verhaaltje en 'n opdracht. Omdat ik zelf nog niet het domste poppetje kan tekenen, was de hulp van Martien Veekens (toen nog nachtvlinder) niet te missen. Wij hebben er samen 'n jaar lang iedere maandagavond aan gewerkt, vaak tot zeker 2 uur in de morgen (inclusief borreltje).

Waren die velletjes goed? Een gespecialiseerde katecheet zou het veel beter hebben gedaan! Ik probeerde echter uit het oude en het nieuwe het goede te pikken. Het succes? Dat lag veel aan de leerkracht. Of die er zomaar bij zat óf het spelletje meespeelde en mij corrigeerde, als ik b.v. te moeilijk was. Ik denk b.v. met veel plezier terug aan de voorbereiding tot het Vormsel

enige jaren geleden met Piet Derikx. De vicaris merkte toen nog onder de plechtigheden op, dat hier aan katechese op hoog niveau was gedaan.

In de laatste jaren worden de ouders zeer sterk "ingeschakeld" bij de voorbereiding op Eerste Communie en Vormsel. Een uiterst goede zaak. Als je ouder bent, dan moet je ook ouder zijn en niet alles aan een ander overlaten. Ik voor mij heb dit werk 45 jaar lang met bijzonder veel plezier

gedaan, ook al was het succes niet altijd 100%. 'n Pastoor die de jeugd niet kent, lijkt mij ondenkbaar en je wilt als priester ook graag "het verhaal van God en de mensen" doorvertellen.

En helemaal tot slot: De jeugd interesseert mij vaak meer dan de grijsaards. In de grijsaards ken ik teveel mezelf terug !!!

VIII.

Rond 25 jaren geleden kreeg ik het idee van iets, dat parochieblad zou kunnen heten. Ik besprak het idee met een journalist van de Gelderlander Pers. Hij vond het een goed idee. Maar ik kreeg niet de kans het van de grond te krijgen. Eenmaal pastoor in de Maliskamp kon ik al heel spoedig met ons parochieblad beginnen. Op 16 september 1966 verscheen het eerste nummer met de alom bekende kop, een tekening van Mieke Groenewoud. Nu zijn we aan de 19e jaargang nummer 34. Het is zonder mankeren iedere week verschenen.

Aanvankelijk werd ons parochieblad getypt en gedrukt in Berlicum. Op 'n goede dag echter zei de drukker, dat hij zijn tarieven moest herzien; het zou f 100,= per week moeten gaan kosten bij zo'n 500 stuks (momentele oplage 2100). Dat was onbetaalbaar. Wij hebben toen zijn 4e-hands offset-machientje gekocht plus een elektrische type-machine en een vouwmachi-

ne. Vanaf begin augustus 1970 deed Martien Veekens het type-werk. Na ruim 14 jaren doet hij dat nu nog steeds met een groot gevoel voor de lay-out. Hij zorgde tevens voor het verenigingsnieuws. Weer later kwam Frits Aalders erbij, die alle technieken kent, om het drukwerk verder te verzorgen. Hij heeft dat enkele jaren gedaan met die oude langzame machine, iedere dinsdagavond, soms tot laat in de avond. Je krijgt zo'n velletje in huis. Maar niemand weet, hoeveel zorg eraan besteed is.

Maar ook aan 'n 5e-handse Rotaprint komt 'n einde. Wij hebben toen een 2e-handse Océ-machine op de kop kunnen tikken. Sinds geruime tijd hebben wij nu de hulp erbij van de heer Nico de Boer ('n gewezen KLM-man en dus door ons de "Flying Dutchman" genoemd) en de heer Nico van der Zanden (die bij het Bisschoppelijk Bouwbureau gewerkt heeft en dus "Monseigneur" wordt genoemd). Er wordt iedere dinsdagmiddag hard gewerkt en veel gelachen.

Wordt het parochieblad ook veel gelezen? Als er nieuwe bewoners van Sparrenburg in het ziekenhuis komen, dan weten zij bijna allemaal, dat ze bij de parochie van de H. Bernadette horen en dat kan alleen maar via het parochieblad. Het schijnt dus veel gelezen te worden. Het laat zich ook gemakkelijk lezen, want het is maar klein. En de inhoud? Ik probeer graag een Christelijke gedachte weer te geven naar aanleiding van de dingen van de dag.

En "Koopt U ook bij voorkeur bij onze adverteerders?"

B. Eras

Beeldverantwoording en verdere literatuur

Bij het door Pastoor B.J.M. Eras geschreven artikel zijn door mij een twintigtal illustraties toegevoegd, welke ik hier apart vermeld om geen inbreuk te doen op de oorspronkelijke tekst uit het nog bestaande Memoriale.

- 'Pastoor B. Eras', in: 'Het 50 jarig bestaan van de parochie H. Bernadette te Maliskamp Rosmalen', pag. 28.
- 'Pastoor J. v.d. Biggelaar'; foto los aangetroffen in het Memoriale.

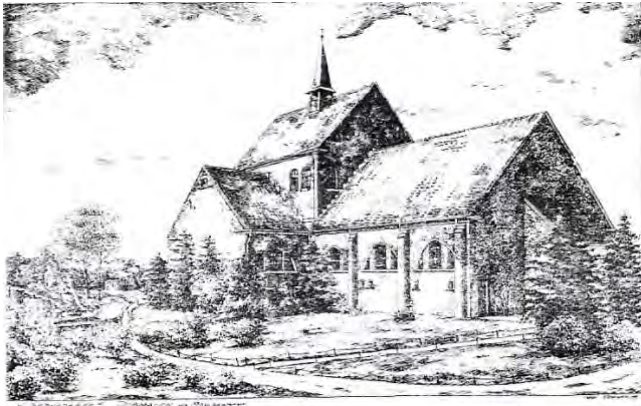

- 'Pastor Christ Ruys'; foto los aangetroffen in het Memoriale.
- School Sparrenburg 'De Vlek', in: Het 50 jarig bestaan van de parochie H. Bernadette te Maliskamp Rosmalen'.
- 'Sint Jozefschool'; foto Martien Veekens, eind 60-er jaren.
- Titel 'Parochieblad'; bij artikel uit Memoriale.
- 'Kikvorsvijver Eikenburg'; foto Martien Veekens, eind 60-er jaren.
- Wapen Mgr J. Bluysen; afbeelding op boekje b.g.v. zijn uitvaart op 15-08-2013.
- Ansichtkaart: Café-Restaurant 'Bosch en Hei' met speeltuin.
- Willem Veekens met buurmeisje Zus van de Ven op weg naar de kerk; foto in bezit van Nico Spierings.
- Pastor H. Beex; afbeelding van de website www.bossche-encyclopedie.nl.
- 'Maliskampse Hei'; foto Martien Veekens, eind 60-er jaren.
- 'Bouwrijp maken t.b.v. nieuwbouw langs de Maliskampsestraat (de bomen geven aan waar eens de fraaie boerderij van de familie Van Langenhuijzen stond); foto Martien Veekens, eind 60-er jaren.
- 'Bernadettekerk'; foto Martien Veekens, eind 60-er jaren.
- Broederschap ingesteld onder de bouwpastoor C. Schoenmakers.
- 'Pietje de Koster / Jansen', in: Het 50-jarig bestaan van de parochie H. Bernadette te Maliskamp Rosmalen', pag. 35.

- Foto-scan uit 'Catechismus der Nederlandse Bisddommen', pag. 15 (eigendom M.J.A. Veekens).
- Zegel parochie De Maliskamp; afdruk ten tijde van mijn actief zijn op de pastorie.
- Naam-logo, ontworpen eind 70-er jaren.
- Parochiehuis 'Ons Trefpunt'; foto Martien Veekens, eind 60-er jaren.
- De K.A.J. van De Maliskamp in de 50-er jaren (foto An vd Nieuwendijk vd Akker)
- Tekening vlak na de oorlog van de Bernadette-kerk in De Maliskamp gemaakt en meerdere malen als illustratie getoond.

Van het door pastoor Eras geschreven verhaal, 'Memoires van een Dorpspastoor', werd eerder dankbaar gebruik gemaakt door redactie van:

- 'Het 50 jarig bestaan van de Parochie H. Bernadette te Maliskamp Rosmalen, 1935 september 1985', 60 pagina's.
- 'De H. Bernadettekerk te Maliskamp Rosmalen 1935-2000', 20 pagina's.

- Ook in 'Rosmalla' werd aandacht besteed aan de parochie en fraaie kerk van de Maliskamp;
- Henk de Werd, *Fotoarchief 6: de eerste steenlegging van de Bernadette-kerk in Maliskamp*, jrg. 10, nr. 1, april 2000.
 - Pastoor Eras, *Beschrijving van de sociale situatie van de buurtschap Maliskamp*, door Harry Coppens ontvangen van Bert van der Doelen, jrg. 11, nr. 1, mei 2001.
 - Martien Veekens, *Parochie 'De Maliskamp' 70 jaar, met: De Parochiegrenzen van de Maliskamp, Oorkonde (23 oktober 1934); 'Bernadette wordt 50' (Knipsel voor het wekelijks versijndend parochieblaadje); Archief Parochie St. Lambertus (inv.nr.115); Brief Arnold Frans Diepen (waarin o.a. de nieuwe parochiegrenzen); Oorspronkelijk bouwplan en foto bouw kerk op 27 januari 1934 (uit archief GHt rec.nr.0062643), jrg. 13, nr. 4, december 2003.*
 - Gérard de Valk, *Architect van de Bernadette-kerk Jan van der Valk*, jrg. 14, nr. 1, maart 2004.
 - Guus Verzandvoort, *Ode aan De Maliskamp*, met foto 'De Spie' (gemaakt door Martien Veekens, eind 60-er jaren), ontvangen via wijlen Henk Langens.
 - Tijdens het vormgeven van het parochieblaadje van wijlen pastoor Eras verkregen 'Tekeningen Bernadette-kerk in De Maliskamp', jrg. 15, nr. 1, maart 2005.
 - Wim Veekens, *Van Meerlenscamp tot Maliskamp. Op zoek naar een verklaring van een meer dan 400 jaar oude plaatsnaam*, jrg. 19, nr. 3, september 2009.
 - Theo van Helvoort, *Thuis tijdens de oorlog*, jrg. 22, nr. 4, december 2012.

Rusmollese Portretten (17) - Harry Spierings

Rosmalla redactie

In de negentiger jaren werd een groot aantal Rosmalenaren geïnterviewd voor een van de Rosmalense weekbladen. Met toestemming van de schrijvers van toen heeft Rosmalla een aantal van deze gesprekken opnieuw gepubliceerd. Ze geven een prachtig beeld van het leven in Rosmalen in de tweede helft van de twintigste eeuw.

Vandaag worden we gastvrij onthaald bij Harry Spierings in Veghel.

Het Rosmalense Portret van deze week woont al dertig jaar niet meer in Rosmalen maar zal in zijn hart altijd “unne Rosmollese” blijven, hij is een trouwe supporter van OJC en heeft nog vele en mooie herinneringen aan z'n eigen durpke.

De lente van 1945 brak pas echt door op 9 april, de dag dat Harry werd geboren in de toenmalige Molenstraat, tegenwoordig Heer en Beekstraat. Hij was, en is nog steeds, de jongste uit een gezin van drie kinderen.

Zijn oudste zus Dien trouwde met Johan de Veer en emigreerde in 1955 naar Australië. Een ingrijpende gebeurtenis voor die jaren, temeer omdat Dien, die 15 jaar ouder is dan Harry, een belangrijke rol speelde in de eerste 10 jaren van Harry zijn leven. Harry is een zoon van Has Spierings, beter bekend als de Flip, en Mina van Berkel.

De meningen over het ontstaan van de naam “de Flip” zijn verdeeld; Harry weet met stelligheid te vertellen dat: “Een zekere Philip Spierings er de oorzaak van was” terwijl broer Nico meent dat “ene Flipsen” deze benaming teweeg heeft gebracht.

Taxi en Manufacturen

Hoe het ook zij: Has Spierings kocht in 1928 zijn eerste auto, een T-Ford. Naast Baron Lambermont was hij met zijn taxibedrijf de enige in heel Rosmalen die een auto-mobiel bezat.

Moeder Mina, die oorspronkelijk uit Orthen kwam, zwaaide de scepter over “Textiel en Manufacturen J.M. Spierings – van Berkel”.

Wekelijks ging men naar de markt in Weert en Oss om zelfgemaakte schorten en overhemden te verkopen. Tot de oorlog werd in eigen beheer met behulp van drie naaisters deze kleding gemaakt.

Marie Korsten was destijds de beste naaister en zij heeft later, met haar man Piet van den Bosch, een winkel in Nuland geopend.

Op de terugweg gingen vader en moeder Spierings langs bij de boeren in de dorpen en in de polder om daar hun handelswaar te verkopen.

In de vroegere Molenstraat kwam Johan van Tummeske Hanegraaf naast hen te wonen en het klikte goed tussen Johan en Harry. Misschien wel omdat ook Johan op diezelfde zonnige negende april 1945 was geboren.....

Harry herinnert zich nog dat deze burens een scooter hadden gewonnen in de SUS actie op de radio met de

enige echte DJ uit die tijd: Johan Bodegraven. SUS was de alom bekende afkorting voor: "Sla Uw Slag", een populair radioprogramma uit de knusse jaren vijftig.

Uit de overlevering weet Harry te vertellen dat tijdens de oorlog de taxi weggemoffeld moest worden om aan inbeslagname door de bezetter te ontkomen.

Daarom werd tijdelijk gebruik gemaakt van paard en kar waarmee kerkgangers uit Nuland en de Kruisstraat naar de Sint Jan in Den Bosch werden vervoerd. Als de knol op de terugweg richting Nuland in de Rosmalense Molenstraat arriveerde vertikte hij het om verder te gaan; hij rook de stal.....

De zaterdag was altijd een bijzondere dag, de sfeer meer ontspannen, men nam tijd om te buurten en om d'n hof op orde te brengen voor de zondag.

Zelfs 's avonds kwamen er nog klanten; Harry vertelt: "Jo van Alebeek had toen verkering met zijn Mien van Gerrit van den Berg en samen kwamen ze op de motor aangereden om nog gauw een paar nylons te kopen; ze bleven zo'n anderhalf uur buurten waarmee m'n vrienden en ik uitvoerig de kans kregen om die prachtige motorfiets van Jo te bewonderen."

Nylons werden in die tijd gerepareerd en wekelijks werden deze overgevoelige bekleeders van vrouwenbenen naar Hanegraaf in de Clarastraat in Den Bosch gebracht. Daar werden deze "ladders" weer in volle glorie hersteld.

Omstreeks 1953 verhuisde het gezin Spierings naar de Dorpsstraat naar het karaktervolle pand waar tegenwoordig eetcafé de Likkepot is gevestigd.

"Ge leefde van A tot Z met het bedrijf mee" zegt Harry die als taak kreeg het rondbrengen van de door Palthe gestoomde kleding. Het waren meestal dezelfde men-

sen die fooi gaven en het viel hem op dat de mensen die het minst te verteren hadden vaker fooi gaven dan degenen die goed bij kas zaten.

Zus Dien ging dan naar de lastigste klanten die betalingsachterstand hadden en Harry weet zich nog het drama te herinneren dat een van deze klanten met een briefje van honderd betaalde.

Toen Dien het wisselgeld had teruggegeven was het bankbiljet verdwenen en Dien kreeg van de klant de schuld dat zij het had kwijtgeraakt... .. verdriet en onmacht was het gevolg.

Burgemeester en pastoor

De beste klanten voor de taxi waren de burgemeester en de pastoor.

Burgemeester Von Heijden ging twee keer per week 's avonds naar Soos Amicitia in Den Bosch om te kaarten.

Als hij om kwart over zeven met de bus naar Den Bosch vertrok tikte hij drie keer tegen het kamerraam zodat ons vader wist dat "d'n burger" om klokslag twaalf uur met de taxi opgehaald wenste te worden.

Pastoor van der Meijden werd met de taxi rondgereden naar zieken en stervenden. Deze pastoor begon altijd pas om tien voor half acht met de mis van zeven uur. Iedereen die naar de kerk ging hield daar rekening mee en kwam dan ook pas twintig minuten later. Kapelaan Vogels deed het huisbezoek met de fiets en volgens Harry was deze kapelaan, in tegenstelling tot de pastoor, zo snel dat: "De Mis al uit was voordat je in de kerk kwam."

De kapelaan begon stipt om zeven uur en als de gelovigen binnenkwamen om tien voor half acht was deze vlugge vogel al aan 't kruske toe.

Has Spierings was er bij als inwoners van Rosmalen werden gedoopt, getrouwd of begraven.

Als taxi-chauffeur stelde hij elk nieuwbakken echt-

paar op hun gemak en steevast kwam de vraag:

“Hedde oew ringen en hedde oew trouwbuukske?”

Hij was er ook bij toen de pastoor zijn 50-jarig jubileum als priester vierde; het feestcomité wilde een open auto maar pastoor van der Meijden zei met stelligheid tegen vader Spierings: “Gij rijdt !”

En zo geschiedde want er werd een Cabrio geleend bij Putters in Den Bosch.

Has was zo zuinig op zijn taxi's dat hij het gepresteerd heeft om een van deze auto's binnen vier jaar door de lak te poetsen door het gebruik van teveel cheminaise. Een keer heeft zoon Harry de honneurs waar mogen nemen toen zijn vader een sleutelbeen had gebroken vanwege een krik die onder de auto vandaan schoof.

Ans de Werd trouwde en Has de Flip besefte dat hij voor deze bijzondere gelegenheid niet achterin de auto naast de bruid kon gaan zitten om Harry instructies te geven.

Op weg naar de kerk moest Harry een extra rondje rijden langs zijn ouderlijk huis zodat vader kon controleren of alles goed ging.

Harry zijn gedachten gaan terug naar zijn jeugd: naar “de wolkenkrabber” van 't Heerke in 't Ven en naar het voetbalveldje bij Jantje de Weerd waar hij voetbalde met Cor Vos, Joke van Venrooij en Rien van der Donk. Zaterdag ging Harry mee “romme venten” met Bertje Mop. Daags voor Kerstmis om vier uur 's morgens beginnen terwijl “het vroor dat 't krakte”. Ene gulden en vijftig cent leverde zo'n werkdag op; van 's morgens vier tot 's avonds acht uur.

In die tijd waren er in Den Bosch drie melkfabrieken: Menken Melk, Sint Jan en Nooit Gedacht.

Wanneer Harry een melkventer van Nooit Gedacht ontmoette riep de een altijd “Nooit Gedacht” waarop de ander antwoordde: “En toch gekregen!”.

Bedevaart

Met veel genoegen denkt hij terug aan de jaarlijkse bedevaart naar Wittem naar de Heilige Gerardus.

Om half zes vertrek en veel voorbidden in de bus, zodra de sfeer dreigde om te slaan in buurten en lachen begon 't vrouwke van Dielissen weer met “Onze Vader enz.”

's Avonds de terugweg met een vijftiental verlichte bussen die afdaalden richting Slenaken; een sfeervol plaatje op weg naar OLV in 't Zand in Roermond waarna het katholieke juk van de bedevaart werd afgegooid en er tijd was voor feest en plezier.

Als vijftienjarige gaat Harry naar de UTS in Den Bosch; het is winter en het sneeuwt als hij via de Tweeberg terug fietst naar Rosmalen.

Diep voorover gebogen, een pet op zijn hoofd, trapt hij de pedalen rond.....door de hevige sneeuwval ziet hij een moeder met kindwagen niet voor zich lopen aan de rechterkant van de weg.

Een botsing is onvermijdelijk, het kind rolt uit de wagen in de sneeuw en onze onfortuinlijke fietsrenner vangt zonder pardon een paar rake klappen van het vrouwmens.

Deze “dame” kwam 's avonds op hoge poten verhaal halen bij de ouders van Harry want haar nylons waren tijdens de valpartij kapot gegaan en zij wilde een schadeloosstelling.....

Monumentenzorg

Via verhalen over Driek den Braoierd, Chrisje van Galen en de Dikke Trui belanden we bij de tijd van The Shuffles.

Harry bracht Albert West op de brommer naar huis na de repetitie in het kippenhok bij Hein Creij en tijdens

het internationaal optreden in de Nolder in Maren-Kessel leerde hij zijn Ineke kennen.

Samen kregen zij drie zonen: Jan-Hein, Michel en Paul en inmiddels werkt Harry bijna dertig jaar voor de gemeente Den Bosch op de afdeling Monumentenzorg.

Harry kent nu ieder historisch plekje van onze Brabantse hoofdstad en wij zijn blij dat wij een kijkje mochten nemen in een stukje historie van Harry.

Voor u gehoord (67)

Harry Coppens

Trekke Trui, de koew mótt kalve.(Aanmoediging om hard te werken)

Ik zal oew vur deze keer geleuve, mar dan meude noit mer liege.(Gezegd wanneer iemand iets onwaars vertelt.)

Ge kunt 't van de vloer eete.....D'r li zat.

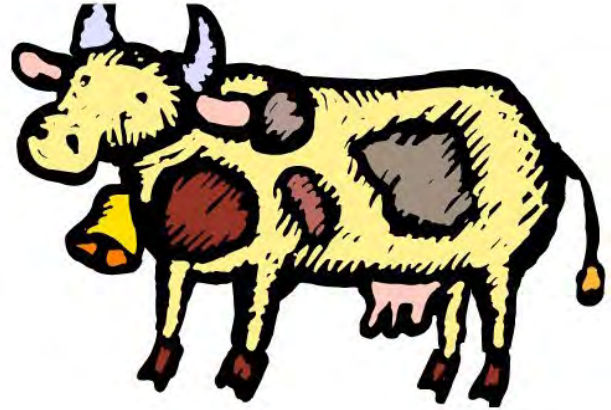
Niej maauwe over de koffie; d'r kumt 'ne tèt dè gè òk oud en slap zult zèn.

Beeter sneuw op 't dak ès gin stroi.(Grijs is beter dan kaal)

Es ik jou niej hà en de vurdeur, dan moes ik altèd achterum. (Loos compliment)

Ge kunt 't drèije zò ge wilt, mar de kont blèf achter. (Gezegd tegen iemand die zich ergens uit probeert te kletsen.)

Haauxt oewen buurman in ere, mar lótt de heg staon. (Overloop elkaar niet)

't Weer trekt òn de wortel. (Gezegd bij groeizaam weer in het voorjaar)

Es lulle worst waar, dan hadde gè nooit ginnen honger.

D'n dieje, diej lult unnen dooien hond nog kepot. (Kletst de oren van je hoofd.)

Hij trok z'n romme gaauw op.(Hij bond snel in.)

Rooke?...Meneer, ès dè goed waar vur unne mins, had er Onze Lieven Heer wel een schoorsteentje op gezet! Ze is 't lillikste van gelijk al stù ze rontelum in de vèrkes

Beraauw en de brandweer komme altèd te laot

Janusoom is van de natte geminte.(Oom Janus lust 'm goed)

Ze kunne beter over oew praote ès over oew luije (Beter over je roddelen dan dat ze je begraven)

HEEMKUNDEKRING ROSMALEN

DANKT ZIJN SPONSORS

Boundless Business Consultancy	Heihoeven 53	5244 GK	Rosmalen
Timmers Bouwbedrijf bv.	Heikampweg 6	5249 JX	Rosmalen
P.Hoedemakers & Zn. bv.	De Grote Elst 40	5246 JP	Rosmalen
Soos Satisfaction	Fort Alexanderstraat 31	5241 EX	Rosmalen
Dierenspecialzaak Nico van den Berg	Oude Baan 3	5242 HT	Rosmalen
Gebr. Voets Weg- en Waterbouw	Vinkenveld 4	5249 JP	Rosmalen
Car-O-Tech	Hoogstraat 5	5258 BA	Berlicum
v.d.Weide Holding	Pastoor de Leijerstraat 5	5246 JA	Rosmalen
Bouwbedrijf van Niftrik	Friezenstraat 2	5249 JS	Rosmalen
Bouwmans Oliehandel bv.	Westeind 2	5245 NL	Rosmalen

HEEMKUNDEKRING - ROSMALEN